

Kirke, krop og lederskab

Af Mathias Sune Berg, ph.d. og lektor ved læreruddannelsen, Københavns Professionshøjskole, Anette Bundgaard, ekstern underviser på Københavns Professionshøjskole, og Helle Winther, lektor ved Institut for Idræt og Ernæring på Københavns Universitet.

Kirken er et trygt og velkendt rum for både præst og menighed, men hvad sker der med præstens kommunikation og lederskab i mødet med unge i konfirmationsforberedelsen?

Denne artikel handler om kroppens betydning for kommunikation og lederskab. Der gives bud på, hvordan og hvorfor det kan være betydningsfuldt, at præsten møder de unge med udgangspunkt i et sanseligt, nærværende og kropsligt forankret lederskab.

I nde bag de store, tunge døre træder præsten frem søndag efter søndag. Præstekjolen er tidløs, og præstens ord kan give en fornemmelse af uendelighed, når de læses fra den gamle bog. Herfra strømmer livets faser. Det er de store linjer, det er liv og død, og det er alt det mellem himmel og jord, præsten symboliserer.

Det er måske også årsagen til, at præsteembedet er omgivet af respekt. Når præsten træder frem og op, understøtter kirkens rum præstens autoritet, og man kan sige, at præsten her til en vis grad får sit lederskab foræret. Men præstens arbejde er meget mere end bryllupper, dåb og begravelser i det store højstemte rum. Præsten er også sjælesørger og samtalepartner rundt om på landets hospitaler samt underviser ved konfirmationsforberedelse for de mange unge, der hvert år vælger at bekræfte den kristne dåb.

Når rummet og rammerne skifter, og præstekjolen bliver hængende i skabet til fordel for jordnært, civilt tøj, skifter udgangspunktet for

præstens lederskab også og er i langt højere grad til forhandling.

Uden for kirkens rum er energien og atmosfæren en anden og bl.a. forbundet med den altid kommunikerende og multisanselige krop, der ofte siger mere end ord kan beskrive (Andersen Kjær, 2012; Winther, 2012). Det er igennem kroppen, vi er i kontakt med andre, og de kommende konfirmander sanser præstens kropslige udstråling og stemmens klang. Er der en tydelig og klar fornemmelse af ro, nærvær og rummelighed? Spores der en varme i stemmen? Eller er udstrålingen vigende og vaklende?

Særligt børn og unge er sensitive overfor det, der udtrykkes med kroppen og handler på det, de sanser (Berg, 2018; Winther, 2012). Præstens evne til at indtage, skabe og holde rummet bliver derfor yderst vigtig og er uundgåeligt forbundet med et kropsligt forankret lederskab, et lederskab der altid både er personligt og professionelt, netop fordi det også er forankret i den levede krop. Med udgangspunkt i Winthers begreb om »den professionspersonlige ledelseskompetence« (Winther, 2012) vil vi her skitsere tre dimensioner, der altid er nærværende i præstens professionelle virke.

De tre integrerede dimensioner i den professionspersonlige ledelseskompetence er:

Egenkontakt handler om at kunne mærke sig selv og være i kontakt med sin egen krop og personlige følelser. Det handler også om nærvær, hjertekontakt og afgræsning.

De unge på konfirmandholdene kan formentlig være meget forskellige. Nogle hold er man på bølgelængde med, og der er en lethed over undervisningen. På andre hold kan der måske mærkes en usikkerhed, distancering og tavs tilbageholdenhed? Uanset hvad er det vigtigt, at præsten kan bevare fatningen og rette opmærksomhed på egenkontakten, som i sin essens handler om et roligt åndedræt og fornemmelsen af at komme ned i kroppen.

En følelse af stabilitet og fodfæste. Når præsten hverken viger eller vakler, men rummer og lytter med nysgerrighed, nærvær og hjertelighed, kan konfirmanderne fornemme, at følelser, store spørgsmål og forskelligheder er velkomne. Præsten danner så at sige en kropslig klangbund for de unge, som de trygt kan læne sig ind i.

Kommunikationslæsning og kontaktevne handler om at kunne se, lytte, sanse og mærke. Det handler især om at kunne læse både den verbale og den kropslige kommunikation og herigennem være i stand til at skabe et trygt og tillidsfuldt rum.

Her er den kropslige kommunikation særlig vigtig. Hvad er det, de unge siger uden ord? – Kan præsten læse, fornemme og fange det? Når de unge kan mærke, at de bliver set, forstået og støttet, og præsten kan respondere resonant på det, der opstår, kan det føles som mulighedsrum med højt til loftet.

Lederskab over en gruppe eller en situation handler om professionelt overblik og udstråling og om et klart og tydeligt, kropsligt forankret lederskab over en gruppe eller en situation. Det er forbundet med den måde, man er kropsligt til stede i rummet på. At kunne bære et kropsligt forstørret fokus og fylde rummet med en sund autoritet, er forbundet med nærvær og en kropssproglig opmærksomhed. Det handler også om måden, præsten sætter, indtager og holder rummet på. Og netop her er der stor forskel på kirkens rum og alle andre rum, præsten arbejder i fx i forbindelse med konfirmationsforberedelsen. I mødet med de unge skal præsten i langt højere grad selv sætte og guide rummet. Derfor gør det en stor forskel, når kirkerummets traditionsbundne ritualer skiftes ud med konfirmandstuen eller lokaler i skolen.

Den professionspersonlige ledelseskompetence er dog altid tilstede i hele præstens virke og nærværende i alle de rum, som vedkommende færdes i.

Derfor kan øget opmærksomhed på kroppens sprog måske også både vække eftertanke og være en hverdagsnær praktisk guide.

Den professionspersonlige ledelseskompetence:

- Egenkontakt: Kontakt til egen krop og personlige følelser, evnen til at være fokuseret og nærværende, evnen til at have hjertet med og samtidig bevare et professionelt fokus og en privat afgrænsning.
- Kommunikationslæsning og kontaktevne: Evnen til at se, lytte, sanse og mærke. Evnen til at læse både den verbale og kropslige kommunikation. Evnen til at skabe tillidvækkende kontakt med andre. Evnen til at rumme og mestre konflikter.
- Lederskab over gruppe eller situation: Professionelt overblik, udstråling, centrering, klart lederskab over gruppe eller situation. Evnen til at indtage eller holde et rum med en sund og kropsligt forankret autoritet (Winther, 2012 s.80).

Referencer:

Andersen Kjær, T. (2012). Mennesker taler først med kroppen. Sansefilosofiske perspektiver på forholdet mellem person og profession i H. Winther (2012). Kroppens sprog i professionel praksis- om kontakt, nærvær, lederskab og personlig kommunikation. Værløse. Billesø og Baltzer. Side 40-55.

Berg, M.S. (2018). Kroppens betydning for lærerens lederskab. Ph.d.-afhandling. København: Institut for Idræt og Ernæring, Københavns Universitet og Københavns Professionshøjskole, <https://www.ucviden.dk/da/publications/kroppens-betydning-for-lærerens-lederskab>

Winther, H. (2012). Kroppens sprog i professionel praksis- om kontakt, nærvær, lederskab og personlig kommunikation. Værløse. Billesø og Baltzer: